

**СУЧАСНИЙ РИНОК ПРАЦІ: ГЕНДЕРНА СПРЯМОВАНІСТЬ
ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

Афанасьєва Є.С.

Студентка 3 ск. курсу спеціальність «Соціальна робота»

ФПСР ОНУ імені І.І.Мечникова

Науковий керівник: Г.В. Кравець

к.політ.наук, доц. доцент кафедри соціальної роботи

ФПСР

ОНУ ім. І. І Мечников

В умовах трансформації суспільства Українська держава прагне до створення громадянського суспільства, основу якого складають нові гуманітарні засади, що, в свою чергу, є передумовою демократичного устрою. Гендерна культура зумовлює утвердження рівності прав, людських взаємин між чоловіками і жінками в суспільстві. Гендерна культура і політика поєднують в собі збалансовану стратегію забезпечення умов людського життя, творення нових цінностей, спрямованих на людський розвиток.

Структурні зміни у соціальній, політичній, та економічній сфері суспільства вплинули на всі групи населення України. У період економічних перебудов найуразливішою частиною населення виявилися жінки.

Соціальна дискримінація жінок означає обмеження або позбавлення прав за ознакою статі у всіх сферах життя суспільства: трудовій, соціально-економічній, політичній, духовній, родинно-побутовій. Соціальна дискримінація веде до зниження соціального статусу жінки і є однією з форм насильства над її особою, і, отже, загрозою для її безпеки [1].

Гендерні проблеми на ринку праці України визначаються значним дисбалансом щодо можливостей доступу жінок і чоловіків до гідної праці, оскільки часто жінки з високим освітньо-професійним рівнем змушені реалізовувати свою трудову активність на менш престижних посадах, що потребують нижчої кваліфікації, менше оплачуються та дають обмежені можливості кар'єрного просування.

Важливою складовою становлення демократії є гендерна демократія, яка стверджує імперативи громадянських, політичних і соціальних прав людини без дискримінації статі. Як відомо, рівність прав і свобод людини і громадянина в Україні незалежно від статі визначається і гарантується Конституцією та іншими законодавчими актами. Так, згідно зі Ст. 24 Конституції України «Громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом [2, с.10]

Незважаючи на те, що рівень загального безробіття серед жінок в середньому декілька нижче, ніж у чоловіків, скорочуються можливості для працевлаштування

жінок, тривале безробіття все більше набуває жіночих рис, а в молодших вікових групах рівень безробіття серед жінок набагато перевищує його рівень серед чоловіків.

Індикаторами цього процесу стали такі тенденції: – зменшення чисельності економічно активного населення відбувається, перш за все, за рахунок витіснення з його складу жінок; – скорочення зайнятості жінок відбувалося впродовж всього десятиліття і значно більш великими темпами, ніж зайнятість чоловіків; – після тимчасової стабілізації стала падати доля жінок, зайнятих у нових, високооплачуваних секторах економіки, таких як фінансово-кредитна сфера, харчова промисловість і т.п.; – збільшується концентрація жіночої робочої сили в низькооплачуваних сферах, таких як легка промисловість, освіта та охорона здоров'я, які більшою мірою торкнулися проблем затримок заробітної плати; – поглиблюється професійна сегрегація жінок на середніх і низових посадових позиціях; – змінюється психологія роботодавців: усе частіше керівники підприємств віддають перевагу при наймі на роботу чоловікам.

У сучасній Україні стає популярним уявлення про те, що необхідно повернути жінку в сім'ю. До певної міри це продиктовано природним прагненням здолати вимушену зверхзайнятість жінок, характерну для радянського періоду. Проте пропаганда образу жінки – хатньої господарки переслідує також приховану мету зменшити пропозицію робочої сили за допомогою усунення з ринку праці великої групи претендентів на робочі місця [3].

Становище жінок на ринку праці залишається нестійким; спостерігається перманентне погіршення кількісних і якісних показників функціонування саме цієї категорії робочої сили на ринку праці при все зростаючому у динаміці рівні економічної активності жінок. Про більш сприятливе становище чоловіків свідчить гендерний аналіз зайнятого населення за статусом та формами зайнятості. Статус жінки на ринку праці та її конкурентні переваги на ньому часто нівелюються фізіологічними особливостями, зокрема репродуктивною діяльністю. Тобто соціально-економічні та конкурентні механізми на ринку праці не мають вирішального значення на становище жінок на ринку праці, не дивлячись на

обмеженість жінки у виборі сфери професійної діяльності та приховані перепони в самореалізації на ринку [4].

Жінки в Україні контролюють лише 5-10% економічних ресурсів, становлять 38% усіх підприємців, що займаються індивідуальною діяльністю, очолюють 26% малих підприємств, 15% – середніх, 12% – великих. У промисловості бізнесом керують лише 2% жінок [3].

В Україні також загострюються проблеми становища чоловіків: – чоловіче безробіття зростає більшими темпами, ніж жіноче, але воно має свою специфіку; – жінки і чоловіки отримують пенсії, однак, зважаючи на те, що в Україні жінки живуть довше чоловіків на 12 і більше років, йдуть раніше на пенсію, у середньому одержують відрахування з пенсійного фонду на 17 років довше. При цьому жінки на 5% менше, ніж чоловіки, сплачують внески до пенсійного фонду України; – суїцид як явище переважно панує серед чоловіків; – розпад сімей, пов'язаний переважно із зростанням чоловічої аморальності, став масовим явищем; – 57% чоловіків після розлучення перестають піклуватися про своїх дітей; – надзвичайно гострою є проблеми репродуктивного здоров'я чоловіків [5].

Отже, в Україні спостерігається суперечливе становище у сфері зайнятості та оплати праці: жінки посідають менш оплачувані посади на менш престижних роботах. Держава витрачає чимало коштів для навчання жінок, а потім нераціонально використовує створений нею трудовий ресурс. Очевидна нерівність позицій жінок та чоловіків на ринку праці призвела до фемінізації бідності.

Література

1. Галайда Т. О. Проблема гендерної нерівності та її вплив на відмінності оплати праці в Україні / Т. О. Галайда, В. Б. Васюта, М. К. Марченко // Вісник Хмельницького національного університету. – №3. – Т.3. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vchnu_ekon/2011_3_3/069-072.pdf
2. Конституція України. – К., 1999. – С. 10.
3. Глобальний рейтинг гендерної нерівності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://edclub.com.ua/analitika/genderna-rivnist-v-ukrayini>
4. Плиська М. гендерні особливості працевлаштування / М. Плиська // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://stud-centr.univ.kiev.ua.7>
5. Іващенко О. В. Гендерна сегрегація чи гендерна асиметрія на ринку праці: теоретичні засади та емпіричні прояви при працевлаштуванні в Україні / О. В. Іващенко, О. М. Лободинська // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukr-socium.org.ua/Arhiv/Stati/1_2013/43-62.pdf